

Dansk Tegnsprogråd blev oprettet under Dansk Sprognævn 1. januar 2015 med hjemmel i Lov om ændring af lov om Dansk Sprognævn af 26. maj 2014. Den 1. november 2015 blev cand.mag. Janne Boye Niemelä og ph.d. Anne Kjærgaard ansat i to deltidsstillinger (henholdsvis 20 og 17 timer om ugen) til at varetage Tegnsprogrådets sekretariatsfunktioner, og det førte til oprettelsen af Afdeling for Dansk Tegnsprog, som altså nu har fungeret i godt to år.

Afdelingens opgaver er at

- besvare henvendelser om dansk tegnsprog og vejlede om tegnsprogsbrug
- samarbejde med relevante interessegrupper og institutioner inden for tegnsprogsområdet
- sekretariatsbetjene Dansk Tegnsprogråd.

I de to år siden oprettelsen har afdelingens medarbejdere i samarbejde med Tegnsprogrådet bl.a.

- oprettet en svartjeneste for dansk tegnsprog og besvaret 267 henvendelser fra offentligheden om oversættelse af danske ord til dansk tegnsprog, tegns betydning og oprindelse, internationalt tegnsprog, brug af dansk tegnsprog i skolerne i Danmark (international henvendelse) og meget mere,
- oprettet og afholdt møder med en referencegruppe på 20 døve tegnsprogsbrugere, som medarbejderne kan henvende sig til når der er behov for at afklare udbredelsen af tegn blandt talere af dansk tegnsprog
- oprettet en online informationsside om dansk tegnsprog (<http://dansktegnsporg.dk>), hvor man kan finde informationer om dansk tegnsprog, svar på hyppigt stillede spørgsmål, quizzer, links til materialer om dansk tegnsprog m.m.,
- i samarbejde med Tegnsprogrådet afholdt en række møder med professionelle interessegrupper (fx Døvefilm) og åbne møder med døve tegnsprogstalere forskellige steder i landet med henblik på at kortlægge brugernes forventninger til afdelingen og Tegnsprogrådet,
- deltaget i erfaringsudvekslingsmøder med tilsvarende institutioner i de andre nordiske lande,
- forestået digitalisering af et stort videomateriale med optagelser af dansk tegnsprog i det 20. århundrede fra tegnsprogstolkeuddannelsen på UCC (tidligere under Center for Tegnsprog og Tegnstøttet Kommunikation – KC) og fra Døvehistorisk Selskab,
- haft løbende kontakt med professionelle der arbejder med dansk tegnsprog, bl.a. gennem konsulentarbejde for projektet *Webtilgængelighed for læsesvage døve* ved Center for Døvblindhed og Høretab i Ålborg.

Afdelingen har haft tilknyttet en cand.mag. i lingvistik i løntilskudsordning og har p.t. en studentermedhjælper og en praktikant fra København Universitet.

Da Tegnsprogrådet var blevet nedsat og der skulle ansættes en medarbejder til sekretariatsfunktionen, blev det besluttet at dele stillingen i to deltidsstillinger. Den væsentligste begrundelse for dette var at afdelingen har brug for både ekspertise inden for dansk tegnsprog og for kendskab til sprogpolitisk arbejde. Tegnsprogrådet skønnede at der i 2015 ikke var noget enkeltindivid i Danmark der tilgodeså begge disse behov. For at sikre afdelingens forankring i Dansk Sprognævn blev det besluttet at ansætte ph.d. Anne Kjærgaard i den ene deltidsstilling. Anne Kjærgaard har arbejdet på Dansk Sprognævn som ph.d.-studerende og derefter videnskabelig medarbejder og forsker siden 2006 og har i høj grad bidraget til afdelingens forankring i Dansk Sprognævn. Til stillingen som kyndig i dansk tegnsprog med sprogvidenskabelig uddannelse var der i alt ti ansøgere, men kun en forenede de to kvalifikationskrav, nemlig Janne Boye Niemelä, som er døv tegnsprogstaler og cand.mag. i lingvistik.

Gruppen af mennesker for hvem dansk tegnsprog er det primære kommunikationsmiddel, er lille, skønsmæssigt nogle tusinde. Ydermere undergår denne gruppe store ændringer i disse år, hvor hovedparten af døvfødte børn udstyres med cochlear implant (CI). Vi ved ikke hvordan denne

teknologi vil komme til at præge dansk tegnsprog, fordi det endnu er meget uklart hvor mange CI-opererede der vil komme til at bruge dansk tegnsprog eller en eller anden form for tegnbaseret kommunikation fremover. Men vi ved at der fortsat vil være talere af dansk tegnsprog i hvert fald de næste 70-90 år.

Dansk tegnsprogs historie går tilbage til i hvert fald starten af 1800-tallet, hvor den første døveskole blev oprettet. Fra sidste halvdel af 1800-tallet blev sproget imidlertid mere eller mindre udelukket fra undervisningen på døveskolerne og fik ingen officiel støtte. Siden 1970'erne har der været stigende anerkendelse af dansk tegnsprog som et sprog og som den bærende faktor i døves fællesskab og deres integrering i det danske samfund (gennem undervisning, tolkning, oplysning på dansk tegnsprog m.m.). Derfor var det en stor triumf og glæde for døvesamfundet da "loven om dansk tegnsprog" blev vedtaget 13. maj 2014.

Det er vigtigt at kende denne baggrund for at forstå hvor sårbar Afdeling for Dansk Tegnsprogs kontakt til døvegruppen er. På møderne med døve tegnsprogstalere rundt i landet har der været enorm interesse for og entusiasme omkring Afdeling for Dansk Tegnsprogs arbejde. Diskussionerne har gået højt og har handlet om alt det som hørende diskuterer i sprogrigtighedsdebatter (hvorfor taler unge så sjusket? hvorfor er der så mange der bruger amerikanske tegn? hvorfor kan Afdeling for Dansk Tegnsprog ikke bestemme hvilke tegn man må bruge? osv.). Kontakten mellem Dansk Tegnsprogsråd og Afdeling for Dansk Tegnsprog på den ene side og primærbrugerne af dansk tegnsprog på den anden er dybt afhængig af medarbejdere som kan forholde sig professionelt til sprogspørgsmål og samtidig har støtte og opbakning i døvesamfundet. Spørgsmål som 'Hvorfor er der hørende medlemmer af Dansk Tegnsprogsråd og i Afdeling for Dansk Tegnsprog?' er blevet rejst på møderne med døve rundt i landet. Det er altså meget tvivlsomt om støtten til afdelingens arbejde kunne bevares hvis der ikke var en døv medarbejder i afdelingen.

Janne Boye Niemelä er den eneste som forener at være cand.mag. med et sprogfag (lingvistik), selv er modersmålsbruger af dansk tegnsprog og har erfaring med beskrivelse af dansk tegnsprog. JBN flyttede for 11 år siden til Malmø for at hendes to døve børn kunne få det bedst mulige institutions- og skolemiljø baseret på et tegnsprog. Et tilsvarende skoletilbud findes ikke i dag i Danmark. Af familiemæssige årsager ønsker JBN ikke at flytte til Bogen og ikke at pendle fra Malmø.